

kritika **Dobrodušni velikan / *Virgin Mountain*, 2015, Dagur Kári**
Ana Šturm

Veliki dobrodušni velikan

Med Severnim Atlantikom in Arktičnim oceanom je zasidran osamljen prepišni otok. Islandija, najredkeje poseljena evropska država, je prekrita z ledom, obkrožena s fjordi in obsijana z *auroro borealis*. Islandske pokrajine so čudovite, vendar negostoljubne. V ekstremnem okolju, neprijaznem za življenje ljudi, je tiha samota tistih, ki so v skupnosti nezaželeni in iz nje izključeni, še toliko večje breme. Breme, tako zelo značilno za številne protagoniste, ki naseljujejo osamljene pokrajine islandskih filmov.

Čeprav ima Islandija zelo močno tradicijo pripovedovanja zgodb, ki so temelj vsakega dobrega filma, je otoška država bolj kot po svoji kinematografiji znana po izjemnih glasbenikih, islandskih konjih in tipičnem volnenem puloverju lopapeysa. Islandski film je pritegnil pozornost šele na začetku go. let, ko je bil celovečerec režiserja Fridrika Thóra Fridrikssona **Children of Nature** (Börn náttúrunnar, 1991) nominiran za oskarja. Poleg Fridrikssona v sveto trojico islandskih režiserjev spadata še Baltasar Kormákur in Dagur Kári. S celovečernim prvcem **Zgodbe o konjih in ljudeh** (Hross í Oss, 2014) je lansko leto prijetno presenetil tudi Benedikt Erlingsson.

Kormákur je na začetku novega milenija opozoril nase s festivalsko uspešnico **Reykjavík št. 101** (101 Reykjavík, 2000), ki smo ga v okviru festivala LIFFE lahko videli tudi pri nas. Režiser, ki je tudi igralec in producent, velja za nekakšnega »islandskega Petra Jacksona«. Kot režiser se stalno giblje med

nizkopračunskimi art filmi in hollywoodsko komercialo, kot producent pa večinoma podpira domačo produkcijo. Lani smo si pri nas lahko ogledali njegovo ledeno herzogovsko dramo **Globina** (Djúpið, 2012), trenutno pa v kinih vrtijo njegov novi megalomanski projekt **Everest** (2015).

Kormákurjev učenec Dagur Kári je kariero začel z ekscentričnim filmom **Noi the Albino** (Nói albinói, 2003), ki danes velja za nesporno klasiko islandske kinematografije. Po tipičnem islandskem filmu je nato na Danskem posnel svoj drugi celovečerec **Skriti adut** (Voksne mennesker, 2005), s katerim je istega leta s festivala LIFFE odnesel tudi glavno nagrado, vodomca. Nekaj let kasneje je v New Yorku posnel svoj prvi angleško govoreči film, **The Good Heart** (2009). Letos si bomo pri nas lahko ogledali njegov najnovejši celovečerec **Dobrodušni velikan** (Fúsi, 2015), s katerim se vrača k islandskim koreninam. S temami eskapizma, osamljenosti, izolacije, lažne povezanosti in strahu pred drugim, drugačnim, se je ukvarjal že v svojem celovečernem prvencu. Film je med drugimi produciral Baltasar Kormákur.

Dobrodušni velikan je zgodba o Fúsiju (izjemni Gunnar Jónsson), umirjenem, zadržanem in sramežljivem 43-letniku, ki še vedno živi pri mami, v varnem zavetju znanega in v nespremenljivem ritmu vsakodnevnne rutine. Vsako jutro zajtrkuje čokoladne kosmiče z mlekom, nato se odpravi v službo na letališču, kjer natovarja in raztovarja kovčke. Popoldan se vozi z avtomobilom in posluša svojo najljubšo

metalsko radijsko oddajo. Vsak petek se odpelje na *pad thai*, vedno v isto restavracijo. Občasno se sestane s prijateljem, s katerim poustvarjata miniaturne bitke druge svetovne vojne ter sem in tja pokadita kak *joint*.

Pri Fúsijevem načinu življenja ne gre zgolj za lastno izbiro, pač pa tudi za družbeno izolacijo. Introvertirani velikan tako po zunanji podobi kot po značaju odstopa od povprečnih in s tem sprejemljivih družbenih standardov, zaradi česar se vsakodnevno sooča s krutostjo in zlobo ljudi, ki se bojijo drugačnosti. Pred njimi in njihovimi besedami ter pred kakršnim koli pristnim človeškim stikom se zato skriva v svoj svet. A dlje ko si ujetnik lastne rutine, bolj sprejemljiva postaja in vse težje ji je ubežati.

Da bi ga izbezala iz njegove krhke lupine, mu mama in njen fant za 43. rojstni dan, skupaj s kavbojskim klobukom, podarita vpis na tečaj country plesa. »Znanstveno je dokazano, da ples zvišuje raven endorfina v krvi,« mu prišepne Rolf, ko Fúsi pred njim in svojo mamo neprepričljivo zaigra navdušenje nad prejetim darilom, ki nato po spletu naključij postane katalizator vse zgodbe. Medtem ko se hoče tečaju izogniti, Fúsi namreč spozna ekscentrično Sjöfn (Ilmur Kristjánsdóttir), ki je njegovo popolno nasprotje; odprta, klepetava in impulzivna smetarka, ki sanja o tem, da bi imela svojo cvetličarno.

Fúsijev svet se obrne na glavo. Nenadoma se mu odpre kopica možnosti, na katere prej ni niti pomislil. Čeprav je vsak dan delal na letališču, mu nikoli ni prišlo na misel, da bi morda tudi sam kam odpotoval. Ob Sjöfn končno zleze is svoje lupine in na svet pogleda z drugačnimi, bolj odprtimi očmi. Ampak ljubezen nikoli ni tako enostavna. Tudi ljudje, ki so navzven videti srečni, v sebi nosijo skrivnosti in globoke rane. Fúsi in Sjöfn tako ne dočakata srečnega konca. Namesto slednjega nam film ponudi le zelo človeški kompromis.

Dobrodušnega velikana na svojih ogromnih plečih skozi vseh 94 minut filma suvereno nosi glavni igralec Gunnar Jónsson.

Gunnar je islandski komik, ki kot *sidekick* nastopa na nacionalni televiziji v oddaji *Fótbæður*. *Dobrodušni velikan* je njegova prva filmska vloga, režiser pa jo je napisal prav zanj. »On je ta film in ta film ne bi bil narejen brez njega. Njegov talent je res neverjeten in njegova prezenca na platnu je unikatna. Čeprav nima igralske izobrazbe, je zelo profesionalen in natančen. Odslej ga želim imeti v vsakem svojem filmu,« pravi Dagur Kári.

Lik Fúsija je imel v glavi več let, nanj pa se je znova spomnil nekega dne, ko se je znašel na letališču v Keflavíku. »Gledal sem skozi okno letališča in opazoval smešna mala vozila, kako vijugajo okrog letala in za sabo vlečejo vozičke s prtljago. Delavci so švigali sem in tja s temi miniaturnimi avtomobilčki, ki so bili videti kot igrače, in v mislih se mi je pojavila podoba: Gussi (Gunnar Jónsson), ki vozi eno od teh miniaturnih vozičkov s prtljago so postali ena glavnih metafor tega filma, zgodba o odraslem človeku, ki še ni čisto prerezal popkovine, ki ga veže s svetom otroštva.«

Kakor za svoje prejšnje filme je Kári s prijateljem, s katerim imata zanimiv islandski bend Slowblow, napisal glasbo tudi za *Dobrodušnega velikana*. Nežna in utripajoča zvočna podlaga podčrtava predvsem krhkost sladko-grenkih emocij. »Pisanje glasbe za film je pravzaprav moj najljubši del ustvarjanja. Je kakor sladica po že tako dobrem kosilu. Film je končan, ves stres je za tabo, zdaj se z njim lahko igraš in se malo pozabavaš.« Glasbo ponavadi začne pisati, ko je film v procesu montaže, in ji potem pusti, da vpliva na to, kako montira film.

Dobrodušni velikan v upehani žanr romantične komedije uspe znova vdihniti nekaj življenja. Všečen in lahkoten film nas po eni strani nasmeje s tipičnim skandinavskim humorjem, hkrati pa nas s svojim humanizmom globoko gani. Kljub temu da režiser zavestno ostaja zunaj globokih in temačnih voda človeške duše, nam v razmislek vseeno ponudi nekaj pomembnih univerzalnih tematik, od spopadanja z občutkom krivde do osamljenosti in načete samopodobe, pa tudi neverjetne odpornosti človeškega duha, ki se najbolj jasno kaže prav v neuklonljivosti in dobrodušnosti Islandcev.

